Region Stockholm

FÖRSLAG TILL BESLUT
2024-03-19

TN 2023–0097

Trafiknämnden
Ärende 4

Vänsterpartiet

# Beslut om affärsinriktning samt beslut om att inleda upphandling av trafikavtal för pendeltågsverksamheten i Stockholm (E49)

Beslutet om affärsinriktning samt inleda upphandling av trafikavtal E49 avseende pendeltågsverksamheten i Stockholm motiveras med att befintligt nödavtal (E24B) upphör i mars 2026. Vi i Vänsterpartiet vill att Region Stockholm utnyttjar denna gyllene möjlighet att ta tillbaka pendeltågsverksamheten i egen regi, som infinner sig när nuvarande avtal går ut. För resenärernas och personalens skull förespråkar vi att trafiken tas över i egen regi så att skattepengarna oavkortat går till kollektivtrafiken i stället för att en inte oansenlig del går till företagsvinster.

Vi ser idag att varje upphandling leder till sämre arbetsvillkor och arbetsmiljö för de anställda. Erfarenheter från tidigare upphandlingar är trafikutövarna finner kryphål i avtalen för att generera så stora vinster som möjligt. Personalens arbetsvillkor har för varje upphandling försämrats då tidigare lokala avtal upphör och under avtalsperioderna har villkoren ytterligare försämrats. Det har också skurits ner på personal och tillsammans med de försämrade arbetsvillkoren innebär det att bolagen tummar på säkerheten. Att täppa till dessa kryphål är viktigt men svårt för att inte säga omöjligt, och att sedan följa upp avtalen kräver ordentliga resurser. Att trafikförvaltningen i trafikupphandlingarna numera ställer krav på att trafikutövaren ska arbeta aktivt med frågor rörande arbetsvillkor är ett steg i rätt riktning, men att bara ställa krav på rapportering i dessa avseenden räcker inte. Om upphandlingarna fortsätter bör ett incitament föras in med rejäla bonusar/viten kopplade till hur nöjd personalen är. Idag har vi nöjdkundindex, NKI, det är hög tid för nöjdpersonalindex, NPI.

Vänsterpartiet har länge förespråkat ett återtagande av kollektivtrafik och för kollektivtrafiken fundamentala funktioner i egen regi. Coronapandemin och den kris som den orsakade har med all tydlighet visat på många av de problem som finns med att driva kollektivtrafiksystemet uppsplittrat på många olika vinstdrivna

Vänsterpartiet

entreprenörer. Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser, men också den kunskap och överblick för att upprätthålla och utveckla kollektivtrafiksystemet.

Vi ser därför att Trafikförvaltningen behöver struktureras om till att inte bara vara en beställarorganisation utan även en utförarorganisation.

I budget för 2024 finns ett uppdrag att identifiera ett avtal lämpligt för egen regi, och där pendeltågsavtalet särskilt skulle beaktas. Om beslut att påbörja upphandlingen fattas bör det skrivas in att den kan komma att avbrytas utifrån utredningens rekommendationer.

Om vårt förslag nedan om att avbryta upphandlingen av E49 och ta över trafiken i egen regi skulle falla har vi några förslag till tilläggsbeslut. Ett av dem är att förvaltningen ska pröva att lägga ett egenregianbud. De övriga handlar främst om att stärka krav rörande personalens arbetsmiljö och -villkor.

Med hänvisning till ovanstående föreslås trafiknämnden besluta

*att* uppdra åt förvaltningschefen att avbryta upphandlingen av trafikavtal E49

*att* uppdra åt förvaltningschefen att förbereda organisationen för att ta över busstrafiken i ovanstående områden i egen regi när avtalet E24B upphör i mars 2026.

Om ovanstående förslag till beslut att avbryta upphandlingen skulle falla i nämnden föreslås trafiknämnden som tilläggsbeslut besluta

*att* upphandling avbryts om uppdraget om lämpligt avtal för egen regi skulle identifiera pendeltågsverksamheten som ett sådant.

Vänsterpartiet

*att* förvaltningschefen säkerställer att krav på verksamhetsövergång med bibehållna kollektivavtal och lokala avtal för personalen ställs i upphandlingen

*att* förvaltningschefen säkerställer att krav på fullgott arbetsmarknadsförsäkringspaket inklusive avtalspension för personalen ställs i upphandlingen

*att* förvaltningschefen säkerställer att krav som ställs kring arbetsvillkor och arbetsmiljö kontinuerligt följs upp samt att det finns en tydlig åtgärdsplan för vad som ska hända om kraven inte uppfylls

*att* förvaltningschefen säkerställer att incitament kopplat till nöjdpersonalindex, NPI, förs in i upphandlingen

*att* förvaltningschefen säkerställer att krav på meddelarfrihet för personalen och efterforskningsförbud ställs i upphandlingen

*att* förvaltningschefen säkerställer krav i upphandlingen på att anbudsvinnaren är en avtalspart med helhetsansvar och att underentreprenörer inte är tillåtna i den upphandlade kontinuerliga verksamheten.

*att* uppdra åt förvaltningschefen att trafikförvaltningen lägger ett egenregianbud i upphandlingen.